कर्मैवब्राह्मण्यहेतुरित्याह प्रागिति नाभिवर्धनात्नालच्छेदनात् ॥ ३४ ॥ जायतेसंयुज्यते वेदसंयोगानंतरमेवब्राह्मण्यमुदेतितद्व्यवरणेनापीतिभावः द्वैधेजातौसंशयेसति ॥ ३५ ॥ वृत्तंवैदिकसंस्कारोय दिनविद्यतेतर्हिसर्वाःप्रजाःकृतकृत्याःशूद्रतुल्याः तथाचस्मृतिः नशूद्रेपातकंकिंचिन्नचसंस्कारमर्हतीतितेषांसंस्कारानर्हत्वनिष्पापत्वाभिधानात्कृतकृत्यत्वंदर्शयति तद्वत्त्रैवर्णिकाअपिस्युरित्यर्थः अत्रवृ त्ताभावे ॥ ३६ ॥ उपसंहरतियत्रेति ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ इत्यारण्यकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेअशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८० ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ एवंयुधिष्ठिरमुखेनब्रह्मविलुक्ष णानिब्रह्मचनिरूप्यसर्पमुखेनचित्तशुद्धिद्वाराआत्मविविदिषोत्पादनद्वारावाब्रह्मप्राप्युपायान्दानादीन्विधातुमयमध्यायआरभ्यते भवानेतादृशइति अनुत्तमागतिःस्वर्गावाप्तिः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ गुरुलाघ

प्राङ्नाभिवर्धनात्पुंसोजातकर्मविधीयते ॥ तत्रास्यमातासावित्रीपितात्वाचार्यउच्यते ॥ ३४ ॥ तावच्छूद्रसमोह्येषयावद्वेदेनजायते ॥ तस्मिन्नेवंमतिर्द्वैधेमनुः स्वायंभुवोब्रवीत् ॥ ३५ ॥ कृतकृत्याःपुनर्वर्णायदिवृत्तंनविद्यते ॥ संकरस्त्वत्रनागेंद्रबलवान्प्रसमीक्षितः ॥ ३६ ॥ यत्रेदानींमहासर्पसंस्कृतंवृत्तमिष्यते ॥ तंब्राह्म णमहंपूर्वमुक्तवान्भुजगोत्तम ॥ ३७ ॥ सर्पउवाच श्रुतंविदितवेद्यस्यतववाक्यंयुधिष्ठिर ॥ भक्षयेयमहंकस्माद्भ्रातरंतेवृकोदरं ॥ ३८ ॥ इतिश्रीम० आरण्यकेप० आजगरपर्वणिअजगरयुधिष्ठिरसंवादेअशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८० ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ युधिष्ठिरउवाच भवानेतादृशो लोकेवेदवेदांगपारगः ॥ ब्रूहिकिंकुर्वतःकर्मभवेद्गतिरनुत्तमा ॥ १ ॥ सर्पउवाच पात्रेदत्वाप्रियाण्युक्त्वासत्यमुक्त्वाचभारत ॥ अहिंसानिरतःस्वर्गंगच्छे दितिमतिर्मम ॥ २ ॥ युधिष्ठिरउवाच दानाद्वासर्पसत्याद्वाकिमतोगुरुदृश्यते ॥ अहिंसाप्रिययोश्चैवगुरुलाघवमुच्यतां ॥ ३ ॥ सर्पउवाच दानंच सत्यंतत्त्वंवाअहिंसाप्रियमेवच ॥ एषांकार्यगरीयस्त्वाद्दृश्यतेगुरुलाघवं ॥ ४ ॥ कस्माच्चिद्दानयोगाद्धिसत्यमेवविशिष्यते ॥ सत्यवाक्याच्चराजेंद्रकिंचिद्दानंवि शिष्यते ॥ ५ ॥ एवमेवमहेष्वासप्रियवाक्यान्महीपते ॥ अहिंसादृश्यतेगुर्वीततश्चप्रियमिष्यते ॥ ६ ॥ एवमेतद्भवेद्राजन्कार्यापेक्षमनंतरं ॥ यदभिप्रेतमन्यत्तेब्रू हियावद्ब्रवीम्यहं ॥ ७ ॥ युधिष्ठिरउवाच कथंस्वर्गेगतिःसर्पकर्मणांचफलंध्रुवं ॥ अशरीरस्यदृश्येतप्रब्रूहिविषयांश्चमे ॥ ३८ ॥

वंगौरवंलाघवंचेत्यर्थः ॥ ४ ॥ कार्यगरीयस्त्वमेवसामान्यतोविवृणोति कस्माच्चिदिति अयमत्रनिर्णयः पिशुनायाभयंदातुंनसत्यंमतिमांस्त्यजेत् साधूनामभयायेहत्यजेत्सत्यमपिध्रुवं स्तेनेषुचप्रियाख्यानादहिं साश्रेयसीमता अहिंसातःपरात्माख्यप्रियाख्यानंविशिष्यते एतच्चपुत्रांस्तत्त्वोपदेशेनप्रव्राज्यपितरंदुःखयतानारदेनमदालसयाचकृतं ॥ ५ ॥ तदेतदाह ततश्चप्रियमिष्यते अहिंसातोपिप्रियंगुरुतरमित्यर्थः ॥ ६ ॥ ७ ॥ देहातिरिक्तमात्मानंसाधयितुंप्राक्कर्मसद्भावंदर्शयिष्यन्कर्मणांनिष्फलत्वंतावदाशंकते कथमिति अशरीरस्यनष्टदेहस्यकथंस्वर्गतिःकथंवातत्रविषयोपभोगःकथंवाकर्मफलस्यध्रुवत्वमप्रत्याख्ये यत्वमित्यर्थः सदेहस्यह्येतत्त्रयंयुज्यतेनतुदेहहीनस्येतिभावः ॥ ८ ॥

Digitized by Google